

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA UCZNIÓW KL.VI

W poniższej tabeli zestawiono poszczególne poziomy wymagań z konkretnymi ocenami szkolnymi.

Poziom	Ocena
K	dopuszczająca
K+P	dostateczna
K+P+R	dobra
K+P+R+D	bardzo dobra / celująca*
K+P+R+D+W	celująca

poziom K – konieczny

poziom P – podstawowy

poziom R – rozszerzający

poziom D – dopełniający

poziom W – wykraczający

Wymagania na poszczególne oceny

Dopuszczająca (K)	Dostateczna (k+P)	Dobra (K+P+R)	bardzo dobra(K+P+R+D)	celująca(K+P+R+D+R)
<p>Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:</p> <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> skupia uwagę na krótkich i dłuższych wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) powtarza ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, prostego tekstu poetyckiego, fabuły usłyszonej historii <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich i użytkowych rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, zachętę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost rozumie ogólny 	<p>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi, rozpoznaje główne intencje nadawcy i nastroj słuchanych komunikatów powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, tekstu poetyckiego, opowiada fabułę usłyszonej historii, formułuje pytania <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich i użytkowych rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy przycząca informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w jego dosłownej warstwie i wyrażone wprost określa temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów 	<p>Ocenę dobłą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:</p> <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkudzaniowej wypowiedzi; formułuje pytania i rozpoznaje nastroj słuchanych komunikatów odróżnia informacje ważne od mniej ważnych na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje i krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy przycząca 	<p>Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:</p> <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi, rozumie ich wydźwięk wybiera różnorodne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie dostosowanej do potrzeb (np. plan, tabela, schemat, kilkudzaniowa wypowiedź), rozpoznaje nastroj i nazywa intencje nadawcy komunikatu swobodnie odczytuje nastroj, intencje i przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> samodzielnie charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich i nieliterackich samodzielnie wyjaśnia dosłowne i symboliczne intencje nadawcy przycząca i wyjaśnia informacje w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi np. opisującej lub oceniającej postać 	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <p>I. Kształcenie literackie i kulturowe</p> <p>SŁUCHANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje, interpretuje i wyjaśnia przenośny i symboliczny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich <p>CZYTANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi i przemyśleń odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz samodzielnie i w sposób oryginalny je interpretuje <p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym, argumentacyjnym

<p>sens czytanych utworów</p> <ul style="list-style-type: none"> • czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym • stara się poprawnie akcentować wyrazy • samodzielnie lub z niewielką pomocą wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie • rozpoznaje życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis, list, dedykację • wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, potrafi odszukać i poprawnie przepisać cytaty na zadany temat 	<ul style="list-style-type: none"> • oddziela fakty od opinii w prostych tekstach • wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie • rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, dedykacji, podziękowania, listu • wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, wyszukuje cytaty na zadany temat i poprawnie je zapisuje • wskazuje przenośność znaczenia wyrazów w wypowiedzi 	<p>informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziela informacje wyrażone pośrednio • oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii • omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, z niewielką pomocą nauczyciela omówia je na poziomie przenośnym • czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się je interpretować głosowo • głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji 	<p>fikcyjną lub rzeczywistą</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych • omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym • czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, interpretuje je głosowo, zwracając uwagę np. na wyrażane emocje i interpunkcję • głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens i nastój odczytywanego tekstu; poprawnie akcentuje wyrazy, również te, które w języku polskim akcentuje się nietypowo 	<p>lub oceniającym</p> <ul style="list-style-type: none"> • szuka inspiracji do wzbogacenia swoich tekstów w słownikach wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, wyrazów obcych, frazeologicznego itd.; dba o poprawność ortograficzną, językową, merytoryczną, kompozycyjną swoich wypowiedzi, świadomie korzystając z potrzebnych w danej sytuacji słowników i innych materiałów (np. poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych)
<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p>	<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p>	<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p>	<p>świadomość konstrukcji wypowiedzi rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie</p>	<p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p>
<ul style="list-style-type: none"> • potrafi sprawdzić pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzystać ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych • potrafi odszukać wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych, umie z pomocą nauczyciela sprawdzić użycie związków w słowniku poprawnej polszczyzny • potrafi znaleźć prostą informację w internecie, stara się wyszukiwać wiarygodne informacje • z pomocą bibliotekarza korzysta z zasobów bibliotecznych, w tym ze słowników specjalnych, np. terminów literackich 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym, korzysta ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych, potrafi znaleźć hasło w słowniku frazeologicznym, potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii • rozwija umiejętności posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do swoich potrzeb • stara się rozwijać umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji • zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, rozumie ich funkcję • wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach (w tym oficjalnych), dziennikach, pamiętnikach, relacjach, dedykacjach, podziękowaniach • wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, cytatów • wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • ma świadomość konstrukcji wypowiedzi rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie • poprawnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach i informacje ważne od drugorzędnych • wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach, listach oficjalnych, dziennikach i pamiętnikach, dedykacjach, podziękowaniach • odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, swobodnie posługuje się cytatami w mowie i piśmie • wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi 	<p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich • wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści, hymnu, legendy itd. w innych tekstach kultury, świadomie odczytuje różne gatunki powieści, rozumie konwencję gatunków mieszanych, zwłaszcza we współczesnych tekstach literatury dziecięcej • dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam itp. • odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych jako nosicieli uniwersalnych postaw i opisuje otaczającą ich rzeczywistość
<p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p>	<p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p>	<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p>	<p>odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce, swobodnie posługuje się cytatami w mowie i piśmie</p>	<p>II. Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • z

<p>stylistyczne w znanych mu z lekcji utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce; z pomocą nauczyciela wskazuje w znanych mu z lekcji utworach typowe przykłady następujących środków poetyckich: epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofa, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, anafora, pytanie reoryczne, i podaje ich przykłady</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i wyjaśnia pojęcia <i>podmiot liryczny, autor, adresata wiersza i bohater wiersza</i> • odróżnia teksty użytkowe od literackich, z pomocą nauczyciela rozpoznaje tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy • odróżnia utwory pisane wierszem i prozą, stosuje terminy <i>wiersz, proza</i> • krótko i na ogół trafnie określa wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim omówionym na lekcji, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, wątek główny, fabuła, wydarzenia, bohater (pozytywny – negatywny), z pomocą nauczyciela określa wątki poboczne utworu i punkt kulminacyjny • rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) • odróżnia dialog od monologu • rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę, hymn, legendę, przypowieść i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, podaje ich główne cechy, nazywa rodzaj omówionej na lekcji powieści (obyczajowej, fantasy, fantastycznonaukowej, historycznej, przygodowej) • zna pojęcie <i>moral</i>, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela • zna pojęcia: <i>wers</i>, 	<p>ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie reoryczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza • dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe; rozpoznaje tekst publicystyczny, informacyjny, reklamowy • określa i nazywa elementy świata przedstawionego w poznanym na lekcji utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, wątek (główny i poboczny), akcja, fabuła, wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy) • rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego • wskazuje w poznanym na lekcji utworze cechy mitu, bajki, hymnu, przypowieści i noweli, legendy, dziennika, pamiętnika, powieści; wymienia gatunki powieści (obyczajowa, fantasy, fantastycznonaukowa, historyczna, przygodowa) i podaje jej cechy, potrafi określić rodzaj powieści omówionej na lekcji i podać jej cechy • odróżnia dialog od monologu, wskazuje je w utworze • cytuje morał bajki i wyjaśnia dosłowny sens przypowieści • rozpoznaje w utworach wierszowanych elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym (dokładny – niedokładny), refren, liczba sylab w wersie • rozpoznaje wiersz biały • wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. rozrywkowy, informacyjny, edukacyjny) spośród innych 	<p>potrzeby ze słownika języka polskiego, słownika wyrazów obcych, słownika frazeologicznego; samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, encyklopedii</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi znaleźć informacje w słowniku bohaterów literackich i innych słownikach • rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do znalezienia potrzebnych mu informacji • rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji • zna i regularnie stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych oraz on-line) <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, określa tematykę i problematykę utworu • odnajduje w utworze poetyckim epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie reoryczne, przeważnie objaśnia ich znaczenie • rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, opisuje cechy podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego) • wskazuje cechy wyróżniające teksty 	<p>DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopiśmie, stronach internetowych; konfrontuje je innymi źródłami • świadomie używa słowników: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, frazeologicznego, bohaterów literackich i innych słowników i encyklopedii dla wzbogacenia warstwy językowej tekstu oraz jego treści • rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do rozwijania własnych zainteresowań • systematycznie rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji • zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (papierowych oraz on-line), korzysta z nich z własnej inicjatywy <p>ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i poprawnie opowiada o swoich reakcjach i refleksjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z reakcjami innych odbiorców, samodzielnie mówi o tematyce czytanego utworu i zauważa jego złożoną problematykę • odnajduje w utworze poetyckim epitet, 	<p>zaangażowaniem inicjuje i aktywnie podtrzymuje rozmowę/dyskusję/polemikę np. na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych • polemizuje i przedstawia oryginalne, przemyślane stanowisko, formułuje tezę, na której poparcie podaje różnorodne argumenty odnoszące się do logiki oraz emocji, jego wypowiedzi cechuje szeroka wiedza, wysoka kultura, bogate słownictwo i poszanowanie dla innych stanowisk <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, trafną i celną argumentacją, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych • wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi <p>III. Kształcenie językowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyki
---	---	--	---	--

<p>zwrotka, rym, refren, liczba sylab w wersie, wskazuje je w wierszach znanych z lekcji</p> <ul style="list-style-type: none"> wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (np. informacyjny, rozrywkowy) spośród innych przekazów i tekstów kultury, operuje podstawowym słownictwem związanym z teatrem (np. akt, kurtyna, gra aktorska, publiczność, rekwizyt, rola, dekoracja, efekty specjalne), dostrzega różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją odczytuje treść komiksu wymienia tytuły filmów, seriali, spektakli, programów radiowych i telewizyjnych, wysłuchane koncerty, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży przypisuje podstawowe cechy bohaterom, krótko opowiada o ich doświadczeniach oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo rozumie pojęcie fikcji literackiej, potrafi (z reguły poprawnie) odszukać w utworze poznany na lekcji elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z pomocą nauczyciela na poziomie symbolicznym <p>II. Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych 	<p>przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje komiks i wymienia jego cechy zna pojęcia związane z teatrem i filmem (gra aktorska, reżyser, rekwizyt, dekoracja, antrakt, adaptacja, ekranizacja, efekty specjalne, fabuła), a także odmiany filmu, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), wskazuje różnice fabularne między tekstem literackim a jego adaptacją odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wskazuje wśród nich te, które mu się podobają określa doświadczenia bohaterów, przypisuje im cechy oraz określa i ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, koleżeństwo – egoizm, pracowitość – lenistwo rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej, potrafi odszukać w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i typowych – na poziomie symbolicznym <p>II. Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających, wyrażen grzecznościowych) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych 	<p>artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, rozpoznaje tekst publicystyczny informacyjny, reklamowy i rozumie ich funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas i miejsce wydarzeń, akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy) rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego i określa jego cechy odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, wskazuje ich cechy, zna gatunki powieści (obyczajowa, fantastycznonaukowa, fantasy, historyczna, przygodowa), podaje ich cechy, przyporządkowuje je do konkretnych utworów przycacza i parafrazuje morał bajki, odczytuje przesłanie przypowieści rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu (dokładny – niedokładny), refrenu, liczby sylab w wersie, samodzielnie wskazuje w wierszu wyżej wymienione elementy rozpoznaje wiersz biały wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i z niewielką 	<p>porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, obrazy poetyckie, anaforę, pytanie reoryczne, objaśnia ich funkcję i znaczenie przenośne</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nidy nie utożsamiając ich ze sobą wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego (w tym zbiorowego), adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu wnikliwie omawia obrazy poetyckie w wierszu szczegółowo omawia cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, publicystyczne informacyjne, reklamowe • płynnie objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim, takich jak czas i miejsce wydarzeń, narrator (pierwszo- i trzecioosobowy), akcja, fabuła, wątek (główny i poboczny), wydarzenia, punkt kulminacyjny, zwrot akcji, bohater (pozytywny – negatywny, główny, drugoplanowy, epizodyczny, tytułowy, zbiorowy) odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze biegle identyfikuje mit, bajkę, hymn, przypowieść, legendę i nowelę, dziennik, pamiętnik, powieść, szczegółowo omawia ich cechy, swobodnie omawia cechy różnych gatunków powieści (obyczajowej, fantastycznonaukowej, fantasy, historycznej, przygodowej) i potrafi odnieść je do lektur objaśnia morał bajki na poziomie dosłownym i
---	---	---	---

<p>obowiązujących podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem</p> <ul style="list-style-type: none"> odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej i potrafi odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej skierować prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie, zaproszenie; stara się stosować język adekwatny do różnych sytuacji, odróżnia język oficjalny od nieoficjalnego formuluje pytania i udziela prostych pod względem konstrukcyjnym odpowiedzi, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym mówi na temat, opowiada o zdarzeniach, akcji książki, filmu wypowiada komunikaty zawierające proste informacje wyraża wprost swoje intencje w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat, przedmiot, miejsce, postać, zwierzę wygłasza z pamięci tekst utworu poetyckiego potrafi wygłosić kilkudzaniowe, schematyczne przemówienie, operując się na materiale lekcyjnym posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry potrafi sformułować prostą tezę i dobrać argument oraz przykład do tezy, krótko uzasadnia swoją opinię <p>PISANIE</p>	<p>sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, stara się budować kontakt ze słuchaczem, np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie</p> <ul style="list-style-type: none"> dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń: proste i rozwinięte, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące; potrafi dostosować swoją wypowiedź do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej formuluje pytania otwarte i zamknięte udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą nas rzeczywistością, lekturą, utworem poetyckim, filmem itp. wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot recytuje utwory poetyckie, oddając ich ogólny nastrój i sens wygłasza krótkie przemówienie na tematy związane z codziennym życiem i bieżącym materiałem lekcyjnym stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym 	<p>pomocą nauczyciela interpretuje go na poziomie przerośnym</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje komiks i podaje jego cechy używa pojęć: gra aktorska, reżyser, adaptacja, antrakt, scenografia, ekranizacja, kadr, ujęcie, efekty specjalne, audycja, a także zna odmiany filmu, wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego, odróżnia różne gatunki filmowe, wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), omawia różnice między tekstem literackim a jego adaptacją świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, wyraża i uzasadnia opinię na ich temat charakteryzuje komiks jako tekst kultury, wskazuje charakterystyczne dla niego cechy charakteryzuje e i ocenia bohaterów oraz ich postawy i doświadczenia, odnosi postawy i doświadczenia bohaterów do własnych przeżyć rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej, odszukuje w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą na poziomie przerośnym, wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio 	<p>symbolicznym, odczytuje dosłowne i symboliczne przesłanie przypowieści</p> <ul style="list-style-type: none"> płynnie operuje pojęciami: <i>wers, zwrotka, rym (dokładny – niedokładny, układ rymów), refren, liczba sylab w wersie</i>, samodzielnie omawia funkcję tych elementów w wierszu rozpoznaje wiersz biały wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie, film, program telewizyjny (informacyjny, rozrywkowy, publicystyczny, edukacyjny) spośród innych przekazów i tekstów kultury, interpretuje je na poziomie dosłownym i przerośnym swobodnie używa pojęć z zakresu teatru, filmu i radia, m.in. gra aktorska, rola, reżyser, scenariusz, scenarzysta, scenografia, scenograf, adaptacja (filmowa, muzyczna, radiowa, teatralna), ekranizacja, kadr, ujęcie (i jego rodzaje), antrakt, słuchowisko, efekty specjalne, montaż; wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych słuchowiska i różne gatunki filmowe, swobodnie wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), omawia i refleksyjnie ocenia różnorakie różnice między tekstem literackim a jego adaptacją świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, potrafi samodzielnie wybrać spośród nich wartościową i interesującą dla niego ofertę, a także wyrazić przemyślaną opinię na ich temat charakteryzuje komiks jako tekst kultury, płynnie
---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, potrafi zastosować dwukropki, przecinek, myślnik (również w zapisie dialogu), cudzysłów, rozumie funkcję średnika, nawiasu i wielokropka w zdaniu • dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje akapit, oznaczając w nim wstęp, rozwinięcie, zakończenie • poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni <i>ó-u</i>, <i>rz-ż</i>, <i>ch-h</i> • odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą • potrafi wymienić niektóre spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się oddzielać przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym • zna podstawowe zasady układu graficznego listu oficjalnego i nieoficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, instrukcji, przepisu kulinarnego, kartki z dziennika, pamiętnika, streszczenia, sprawozdania z wydarzenia; zapisuje je z niewielką pomocą nauczyciela; potrafi zapisać proste życzenia, dedykację, podziękowania, ogłoszenie, zaproszenie • pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń • pisze kilkuzdaniowy tekst o charakterze argumentacyjnym na tematy związane z codziennym życiem • sporządza krótką charakterystykę na podstawie planu i słownictwa zgromadzonego na lekcji • próbuje 	<ul style="list-style-type: none"> • dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe • świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) • formułuje tezę i podaje do niej proste argumenty i przykłady, logicznie uzasadnia swoją opinię <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące użycia przecinka (np. przy wymienianiu, przed niektórymi spójnikami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika (również w zapisie dialogu), nawiasu; próbuje stosować w zdaniu średnik, bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu, stosuje cudzysłów • poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni <i>ó-u</i>, <i>rz-ż</i>, <i>ch-h</i>, pisowni cząstki <i>-by</i> z czasownikami • potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych • odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą • potrafi wymienić spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stara się stosować tę wiedzę w praktyce, często poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym • zna zasady dotyczące pisowni przymiotników złożonych • zna i stosuje 	<p>II. Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych, używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, buduje kontakt ze słuchaczem np. za pomocą apostrof, wypowiedzi nacechowanych emocjonalnie, wykrzyknień • dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową • formułuje przemyślane pytania otwarte i zamknięte, udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi • łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe w zdaniu • wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń • stosuje poprawne formy gramatyczne odmiennych części mowy • gromadzi wyrazy określające i nazywające, np. cechy wyglądu i charakteru • wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany na tematy związane 	<p>wskazuje charakterystyczne dla niego cechy</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich doświadczenia i postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich • rozumie i wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej prawdopodobnej i fantastycznej, sprawnie odszukuje i objaśnia w utworze elementy prawdziwe, prawdopodobne (realistyczne) i fantastyczne • samodzielnie i poprawnie odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym) i przenośnym, poprawnie wyszukuje informacje wyrażone wprost i pośrednio <p>II. Tworzenie wypowiedzi</p> <p>MÓWIENIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych, sprawnie buduje i podtrzymuje kontakt ze słuchaczem, stosując apostrofy, wypowiedzi nacechowane emocjonalnie, wykrzyknienia itd. • płynnie dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji (np. oficjalnej i nieoficjalnej), świadomie dobiera
--	---	--	--

<p>zredagować kilkudzaniowy opis przeżyć tworzy</p> <ul style="list-style-type: none"> kilkudzaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu, opisując usytuowanie elementów, ich kształt, wielkość i kolorystykę w dłuższych formach wypowiedzi pisemnych stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi jego wypowiedzi są czytelne konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, aby były poprawne pod względem językowym rozdziela współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) i odpowiednio się nimi posługuje, zachowując podstawowe zasady etykiety językowej <p>III. Kształcenie językowe</p> <p>Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> słownictwa – np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne i antonimy, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe, podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, związków frazeologicznych, przysłów składni – wymienia rodzaje zdań: pojedyncze oznajmujące, rozkazujące, pytające, zdania złożone; konstruuje poprawne zdania pojedyncze; stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu; rozdziela zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem) i orzeczenie (czasownikowe) w typowym zdaniu; wie, że podmiot można wyrazić różnymi częściami mowy; odszukuje 	<p>większość podstawowych zasad układu graficznego oraz zapisuje uwzględniając je: list (w tym oficjalny), kilkudzaniowy wywiad, plan wypowiedzi ramowy i szczegółowy (z pomocą nauczyciela), ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, kartkę z dziennika, pamiętnika notatki biograficznej (np. w tabeli), streszczenie, sprawozdanie, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, proste, krótkie streszczenie, sprawozdanie (z wydarzenia i z pomocą nauczyciela z filmu, spektaklu,), życzenia, podziękowanie, dedykację</p> <ul style="list-style-type: none"> układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń pisze krótki, logiczny tekst argumentacyjny sporządza schematyczną charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, pisze opis przeżyć z wykorzystaniem słownictwa z lekcji tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni, ich wygląd (kolor, kształt itp.) w dłuższych formach wypowiedzi stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi konstruuje i zapisuje kilkudzaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym i na ogół poprawne pod względem językowym używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych 	<p>z otaczającą rzeczywistością, lekturą, tekstem poetyckim, filmem itp.: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, poprawnie streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe</p> <ul style="list-style-type: none"> aktywnie uczestniczy w rozmowie o lekturze, filmie czy codziennych sytuacjach w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, przeżycia, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematowi słownictwo, jak i słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji oraz słownictwo opisujące wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu wygłasza przygotowane wcześniej przemówienie, dbając o dobór argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) oraz poprawne związki wyrazowe formułuje tezę, podaje do niej argumenty i przykłady, 	<p>różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego formułuje trafne, ciekawe pytania, udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematowi słownictwo oraz służące do formułowania ocen, opinii, emocji zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści wygłaszanych z pamięci lub recytowanych utworów wygłasza ciekawe, przekonujące, logiczne przemówienie, dbając o dobór najważniejszych argumentów, środków stylistycznych, tembru głosu interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w programie nauczania swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne
--	---	--	---

<p>orzeczenie imienne w zdaniach znanych z lekcji; wymienia pozostałe części zdania: przydawka, dopełnienie, okolicznik, podaje pytania, na które odpowiadają; zna pojęcia <i>związek wyrazowy, wyraz nadrzędny, wyraz podrzędny, grupa podmiotu, grupa orzeczenia</i>; wskazuje w zdaniu wyrazy, które się ze sobą łączą; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; z pomocą nauczyciela lub odnosząc się do schematu sporządza wykres zdania pojedynczego; rozpoznaje na przykładach z lekcji zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres prostego, krótkiego zdania złożonego)</p> <ul style="list-style-type: none"> • fleksji – rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej odmianie, czasowniki, przymiotniki, liczebniki i wymienia większość ich typów; podaje pytania, na które odpowiadają odmienne i nieodmienne części mowy; podaje przykłady różnych rodzajów liczebników, zaimków, odmienia zaimki; z reguły poprawnie określa czas, osobę, liczbę, rodzaj, tryb czasownika, a z niewielką pomocą nauczyciela aspekt: dokonany, niedokonany, stronę czasownika; wskazuje rzeczowniki własne i pospolite; odmienia i stopniuje przymiotniki; oddziela temat od końcówki w wyrazach znanych z lekcji; stopniuje przysłówki; rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no, -to</i>); podaje przykłady przyimka, partykuły, spójnika i wykrzyknika; poprawnie odmienia najbardziej popularne wyrazy o nietypowej odmianie; odmienia według wzoru czasownika typu <i>wziąć</i> • fonetyki – zna alfabet, odróżnia głoskę od litery, przy pomocy nauczyciela dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać • wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie, potrafi wprowadzić je w tekst • dobiera argumenty i przykłady do tezy, rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji <p>III. Kształcenie językowe</p> <p>Stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące • składni – konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach; konstruuje wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, neutralnych; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykłady zdań, w których podmiot jest wyrażony inną częścią mowy; podaje przykładowe wyrazy, które budują zdanie bezpodmiotowe, i przykłady takich zdań; rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (i jego niektóre rodzaje, np. czasu, miejsca, sposobu) i podaje pytania, na które odpowiadają; łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu; rozpoznaje określenia 	<p>odróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji, potrafi zabrać głos w dyskusji, zaprezentować i logicznie uzasadnić swoją opinię, wie, czym jest perswazja, i potrafi na nią odpowiednio zareagować</p> <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przy wymienianiu oraz przed zaimkami, przecinek w zdaniu złożonym), dwukropka, myślnika, średnika, nawiasu, bezbłędnie dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza, stosuje cudzysłów • poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni <i>ó-u, rz-ż, ch-h</i>, cząstki <i>-by</i> z czasownikami • zna i stosuje najczęstsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych • odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą • wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, stosuje tę wiedzę w praktyce, oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym • zna i stara się stosować zasady zapisu przymiotników złożonych • zna i stosuje zasady układu graficznego i uwzględni wszystkie niezbędne elementy następujących form 	<p>związki wyrazowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi • stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń składa • pomysłowe życzenia, podziękowanie, tworzy precyzyjną wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry • dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka • formułuje tezę, podaje przekonujące, przemyślane argumenty i przykłady, świadomie używa argumentów odnoszących się do faktów i logiki oraz odwołujących się do emocji, bierze czynny udział w dyskusji, przedstawiając przemyślane stanowisko i logicznie, wyczerpująco je uzasadnia, rozumie funkcję perswazji w wypowiedzi <p>PISANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, bezbłędnie stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik (również w zapisie dialogu), wielokropek, średnik, nawias i dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wiersza, stosuje cudzysłów w tytułach, cytatach i w przypadku ironii • komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi przejrzyste, logicznej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, płynnie stosuje wszystkie poznane reguły 	
---	---	--	---	--

<p>bezdźwięczne; podaje przykłady głosek ustnych i nosowych, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, litery i sylaby; zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim i stara się je stosować</p>	<p>rzeczownika i czasownika; konstruuje wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; wyjaśnia pojęcia <i>związek wyrazowy</i>, <i>wyraz nadrzędny</i>, <i>wyraz podrzędny</i>, <i>grupa podmiotu</i>, <i>grupa orzeczenia</i>, wskazuje je na typowych, prostych przykładach, sporządza wykres typowego zdania złożonego</p> <ul style="list-style-type: none"> • fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb, aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej, w różnych trybach, aspektach; rozpoznaje i nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcję; oddziela temat od końcówki w rzeczownikach znanych z lekcji, wskazuje oboczności w typowych wyrazach odmiennych; odmienia (liczba, rodzaj, przypadek) i stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaje stopniowania (regularne, nieregularne, opisowe); rozpoznaje przysłówki i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; podaje przykłady przysłówków odprzymiotnikowych i nie pochodzących od przymiotnika; rozpoznaje typowe przyimki (i wyrażenia przyimkowe), używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; na ogół poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką <i>-by</i>; rozpoznaje nieosobowe formy czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>); stosuje wykrzykniki i partykuły; rozpoznaje najczęstsze zaimki i spójniki w tekście; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie, w tym czasownik typu <i>wziąć</i> • fonetyki – zna 	<p>wypowiedzi: list (w tym oficjalny), wywiad, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcja, przepis kulinarny, dziennik, pamiętnik, streszczenie, scenariusz filmowy, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), życzenia, dedykacja, podziękowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • układu spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby było wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń • pisze poprawnie: tekst argumentacyjny, charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego, opis przeżyć wewnętrznych • w dłuższych wypowiedziach pisemnych stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi • w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji • zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi • w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji 	<p>ortograficzne, zna i stosuje wyjątki od nich</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą • bezbłędnie wymienia spójniki, przed którymi stawia się przecinek / nie stawia się przecinka, nawykowo stosuje tę wiedzę w praktyce, poprawnie oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym (również o skomplikowanej budowie) • zna zasady zapisu przymiotników złożonych, stosuje się do nich • pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym list oficjalny i nieoficjalny, ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, streszczenie, wywiad, kartkę z dziennika i pamiętnika, notatkę (w różnych formach) i streszczenie, pomysłowe życzenia, dedykację, podziękowanie, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia), relację, scenariusz filmowy; dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim informacji • układu rozbudowane fabularnie, pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list i dziennik z perspektywy bohatera, precyzyjnie streszcza przeczytane utwory literackie zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń; redaguje opis przeżyć • pisze poprawny przemyślany, logicznie zbudowany tekst argumentacyjny • sporządza
---	--	--	--

	<p>alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się stosować</p>	<ul style="list-style-type: none"> • w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach • w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy np. charakteru na podstawie zachowań i postaw • dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia • sprawnie wyszukuje cytaty, zapisuje je w cudzysłowie i wprowadza do swojego tekstu • formułuje tezę, dobiera argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji <p>III. Kształcenie językowe</p> <p>Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • słownictwa – wzbogaca tworzony tekst np. zdrobnieniami, zgrubieniami, synonimami, przeciwstawnymi (antonimami), wieloznacznymi; w wypowiedziach operuje związkami frazeologicznymi, przysłowiami, słownictwem wartościującym i opisującym • składni – rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki zdań; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, rozkazujących, wykrzyknikowych, neutralnych, w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem i innymi częściami mowy: przymiotnikiem 	<p>samodzielną, wnikliwą charakterystykę postaci rzeczywistej i bohatera literackiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (m.in. wstęp, rozwinięcie, zakończenie) • zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał jej czytanie odbiorcy • tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie szuki nazewnictwo i słownictwo opisujące oraz służące do formułowania ocen i opinii, emocji • sporządza poprawny, bogaty leksykalnie opis przeżyć wewnętrznych • uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury • udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym, stylistycznym, ortograficznym • w wypowiedziach związanych z lekturą, tekstem poetyckim, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy, przysłowia związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny • dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym • sprawnie wyszukuje i samodzielnie dobiera cytaty, zapisuje je w cudzysłowie, szczególnie dba o całkowicie wierny zapis cytatu, płynnie wprowadza 	
--	--	---	---	--

		<p>liczebnikiem, zaimkiem, podmiot domyślny, a w omówionych na lekcji przykładach wskazuje podmiot w dopełniaczu i zdania bezpodmiotowe), odszukuje w zdaniach orzeczenie czasownikowe imienne; rozpoznaje pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (na typowych przykładach okolicznik czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia) i podaje pytania, na które odpowiadają; buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia (bliższe i dalsze) i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu wyrazy pozostające poza związkami zdania, tworzy wykres zdania pojedynczego i odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczny); odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny, podrzędny, wyrazy równorzędne (szereg); wskazuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji; rozpoznaje zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres zdania złożonego</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje i najczęściej poprawnie odmienia rzeczowniki o typowej nietypowej odmianie znane z lekcji (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne); rozpoznaje i poprawnie odmienia czasowniki (osoba, licza, czas, tryb); rozumie konstrukcje stroju czynnej, biernej, zwrotnej; rozpoznaje czasowniki nieprzechodnie; przekształca czasowniki w różnych formach (stroju, aspekt, tryb); rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokoliczniki) i odmienia je; rozpoznaje i odmienia czasowniki typu <i>wziąć</i> i odmienia je; rozpoznaje i odmienia przymiotniki, wskazując spos 	<p>cytat do własnego tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie formułuje tezę, przy jej uzasadnianiu płynnie dobiera przekonujące argumenty i przykłady, zarówno odnoszące się do faktów i logiki, jak i odwołujące się do emocji <p>III. Kształcenie językowe</p> <p>Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • o słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie i swobodnie dobiera zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, słownictwo wartościujące i opisujące, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej • składni – samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje podmioty (gramatyczny – wyrażony różnymi częściami mowy: rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem, bezokolicznikiem, a także domyślny, logiczny w dopełniaczu), orzeczenie, (czasownikowe i imienne), rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia); tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi; stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; swobodnie odszukuje w 	
--	--	--	---	--

		<p>stopniowania (regularny, nieregularny opisowy); rozpoznaje i odmienia liczebniki; określa rodzaje liczebników zaimków (określa ich formę, przeważnie poprawnie wskazuje zaimki w tekście nazywa ich rodzaje, wyjaśnia ich funkcję i stosuje w celu uniknięcia powtórzeń, poprawnie używa krótszych i dłuższych form zaimków); wskazuje przyimek (wyrażenie przyimkowe), partykułę (wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i podaje ich przykłady) poprawnie zapisuje większą część przyimków złożonych; używa poprawnych form; oddziela temat od końcówki, wskazuje i wyjaśnia oboczności; wskazuje ten główny i tematy oboczne oraz samogłoskowe spółgłoskowe</p> <ul style="list-style-type: none"> fonetyki – stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, także różnic między pisownią a wymową w poprawnym ich zapisie; bezbłędnie dzieli głoski na ustne nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne; dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, np. <i>ń – ni-; ni-o</i>, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim 	<p>zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny (określający), podrzędny (określany), znajduje wyrazy pozostające poza związkami zdania, wyrazy równorzędne (szereg); odszukuje w zdaniach związki główne i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; dba o poprawne łączenie wyrazów w związkach interpunkcję wypowiedzi złożonych; bezbłędnie sporządza wykresy prostych i rozbudowanych zdań pojedynczych</p> <ul style="list-style-type: none"> fleksji – rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej odmianie przewidziane w programie nauczania; bezbłędnie określa formę odmienności części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb, strona), wskazuje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; bezbłędnie rozpoznaje formy osobowe i nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na <i>-no, -to</i>), swobodnie przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb, czas); bezbłędnie rozpoznaje przysłówki odprzymiotnikowe i nie pochodzące od przymiotnika i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; rozpoznaje typy liczebników, zaimków, zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami; bezbłędnie wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i swobodnie podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje 	
--	--	---	---	--

			<p>przymyki złożone, swobodnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków; wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym, bezbłędnie wskazuje i wyjaśnia oboczności, wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe</p> <ul style="list-style-type: none">• fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów	
--	--	--	--	--